

Swingende bijen op de golfbaan

Tekst Jeffrey Meijer, foto's Abe Maaijen

Op een schitterend mooie dag treffen redacteurs Abe Maaijen en Jeffrey Meijer huisimker Vincent Dries en hoofd groen (behalve gras) Reinoud Kroese op de Amsterdam Old Course (AOC). Een golfbaan onder de rook van Amsterdam met uitzicht op de Johan Cruijff ArenA. Waar golfers 'swingen' met hun golfclub vliegen zonder problemen honingbijen heen en weer; hier wonen swingende bijen.

Reinoud, voormalig baancommissaris en bestuurslid, heet ons welkom. Tegenwoordig noemt Reinoud zich "chef, van alles wat groen is behalve gras". Dit houdt in dat hij zich samen met andere vrijwilligers bezighoudt met planten, bomen, struiken en vlinderakkers. Het gras is voor het baanpersoneel. Reinoud vertelt vol trots en passie over de in 1934 opgerichte golfbaan: "Aan het eind van de Tweede Wereldoorlog waren alle bomen verdwenen in Amsterdamse houtkachels. Met hulp van de Canadezen werden veel snelgroeende bomen geplant. Omdat de golfbaan van 23 hectare zo'n 2,5 meter onder NAP op veengrond ligt, konden de leden van september tot april niet of nauwelijks golfen omdat het te nat was. Tussen 2012 en 2018 is de baan gerenoveerd. Ruim 500.000 ton veengrond is toen vervangen door betere grond en de baan werd opgehoogd. In die periode heeft de club ruim 2.500 nieuwe inheemse bomen en struiken geplant om de biodiversiteit te verhogen." Reinoud zocht in die periode contact met imkervereniging Amstel-

land en zo trad Vincent in april 2016 aan als huisimker.

Zachtaardige bijen

Met vier verschillende locaties en ongeveer 20 bijenvolken reist de inmiddels gepensioneerde Vincent door Amsterdam. "Zelf heb ik nog nooit gegolfd", zegt Vincent, "Ik heb het simpelweg te druk met de bijen. Ik ben sinds 2008 met de imkerij bezig en volg sindsdien alle mogelijke cursussen die met bijen te maken hebben: bestuivingimkerij, koninginnenteelt, bijengezondheid en honingkeurmeester. Dit om zoveel mogelijk kennis op te doen over de bijen. Een intensieve hobby! Op de golfbaan heb ik twee plekken waar bijen staan, eentje net links naast het clubhuis. Deze gebruik ik als een kraamkamer voor mijn koninginnen. Hier staan allemaal minipuskastjes met jonge koninginnen. Uitsluitend F1 Buckfastbijen afkomstig van P-moeren met een hoog gehalte VSH (Varroa Sensitive Hygiene), aangepast op bevruchtungsstation Marken. Op deze plek kan ik rustig in de bijen

werken zonder dat golfers of baanpersoneel er last van hebben. Dat is ook precies de reden waarom ik voor Buckfast heb gekozen. Zachtaardig en een zeer lage tot geen zwermdrift," legt Vincent uit. "Ik moet er niet aan denken dat iemand wordt gestoken door een van mijn bijen of dat een zwerm een nieuw onderkomen vindt ergens op het terras."

Midden in het hart van de golfbaan staat de tweede bijenstand. Hier staan de volgroeide volken. Als Vincent daar in de bijen aan het werk is, lopen de golfers op zo'n 25 meter afstand van de kasten. Dichterbij komen ze vaak niet, maar interesse is er altijd. "Gaat het goed met de bijen?" roepen ze vaak van een afstand. Na het opsteken van een duim hervatten zij weer het spel. Of Vincent met een golfkarretje naar zijn bijen gaat? "Nee, ik kan hier gewoon met mijn auto komen. Als het veel geregend heeft, moet ik alleen op het verharde pad blijven. Vorig jaar kwam ik nog vast te zitten in de grond en kon pas de volgende ochtend door het baanpersoneel uit de blubber gesleept worden," vertelt Vincent lachend. "Maar nu is dat stukken beter!"

Certificering

Amsterdam Old Course heeft sinds augustus 2017 het internationaal erkende GEO-certificaat voor duurzaam golfbaanbeheer. GEO staat voor Golf Environment Organization. Golfclubs die in aanmerking willen komen voor het GEO-certificaat worden door een onafhankelijke auditor getoetst op: natuur- en waterbeheer (waaronder waterverbruik), energieverbruik, duurzame inkoop, milieuzorg (onder andere bemesting van de golfbaan, gebruik van bestrijdingsmiddelen, verwerking van afval en afvalwater) en 'community' (personeelsbeleid, con-

De kraamkamer voor jonge koninginnen

Golfbaan bij Amsterdam

tacten met plaatselijke overheden, naburige (sport)organisaties). In Nederland zijn er nu zo'n 100 golfbanen die dit certificaat hebben. "Dit jaar krijgen wij weer een hercertificering," vertelt Reinoud. "Dat is altijd spannend, maar het team heeft hard gewerkt en wij hebben er alle vertrouwen in dat het ook dit jaar weer in orde komt."

Imago

Golfers zijn vaak bang voor imkers en hun honingbijen, omdat bijen kunnen steken. Terwijl imkers golfbanen vaak zien als een bron van pesticiden en drachtarme oppervlaktes. Het is grappig om te zien hoe vooroordelen onjuist kunnen zijn. Waar Vincent met zijn Buckfastbijen aan golfers laat zien dat bijen geen rondvliegende punaises zijn, laat AOC zien dat het hele idee

van pesticide gebruik, gebrek aan biodiversiteit en voedselconcurrentie tussen honingbijen en andere bestuivende insecten de prullenbak in kan. Reinoud ligt het groenbeleid op zijn golfbaan toe: "Zolang er voldoende en een gevarieerd voedselaanbod is komt geen een dier, bestuiver of niet, iets te kort. Bij schaarste ontstaat concurrentie, niet bij een overschot. AOC kent een verrassend grote variëteit met 280

Toelichting poedersuikermethode

Bij de poedersuikermethode wordt er poedersuiker op de bijen gestrooid. Door het poedersuiker gaan de bijen zichzelf fanatiek schoonpoetsen, waardoor ook varroamijten worden weggepoetst. Let wel, hiermee verwijder je alleen loslopende mijten. Je doodt ze niet, en de mijten in het broed merken er helemaal niets van. Je moet dus voorkomen dat de Varroa weer in het volk kan komen, en je zou de behandeling binnen een paar weken een aantal keren moeten herhalen om ook de uit het broed komende mijten te treffen, voordat die zich alweer bij het volgende broed voegen. Zo'n poedersuikerbehandeling leidt echter tot nogal wat agitatie in het bijenvolk.

Bron: www.imkerpedia.nl/wiki/index.php/Poedersuikerbehandeling

Toelichting zeepsopmethode

De zeepsopmethode wordt gebruikt om de omvang van varroamijtpopulaties in een bijenvolk (zonder broed) vast te stellen. Door gebruik te maken van zeepsop, zullen de mijten losraken van de bijen. Ze worden vervolgens opgevangen in een zeef en het aantal mijten kan snel worden geteld, waardoor het besmettingsniveau kan worden bepaald.

Bron: research.wur.nl/en/publications/protocol-mijten-spoelen

Huisimker Vincent Driest bij zijn Buckfastbijen

Amsterdam Old Course bloemenhoning

plantensoorten. In de afgelopen periode is de baan verrijkt met 2.500 nieuwe inheemse bomen en struiken, 75 nestkasten, bijenvolken (van Vincent), vlinderakkers en ijsvogelwanden." AOC heeft een eigen pagina op waarneming.nl waar biologen, vogelaars en andere natuurliefhebbers regelmatig komen spotten. Er zijn 70 verschillende vogelsoorten aangetroffen. Frequente bezoekers zijn de lepelaar, ooievaar, torenvalk, bonte specht en buizerd. Maar ook de vos en bunzing lopen rond, er vliegen vleermuizen en er zijn zeldzame reptielen- en vissoorten gesignaleerd.

Aziatische hoornaar

De Aziatische hoornaar is vorig jaar voor het eerst in Amsterdam aangetroffen. Het nest is in oktober gevonden en vernietigd. De kans dat dit najaar of in 2026 de Aziatische hoornaar op de golfbaan vliegt is zeer aannemelijk. "Zoals je misschien al merkt is hier veel biodiversiteit, dus veel voedsel voor de hoornaar," constateert Reinoud. "En met veel bomen zijn er genoeg mogelijkheden tot nestelen." Wij hebben ervaring met opsporing", vult Vincent aan. "Wij zullen zeker even

schrikken als wij de Aziatisch hoornaar hier zouden aantreffen, maar we zullen het mogelijke doen om toekomstige nesten op te sporen.

Schone bijen

Elk jaar doet de imkervereniging Amstelland en Arista Bee Research in juli de zeepsopmethode (zie toelichting). Het is hetzelfde als de "Sugarshake" (poedersuikermethode) waarbij er wordt gekeken naar de besmettingsgraad van de Varroamijt. De zeepsopmethode duurt iets langer dan de poedersuikermethode, maar is wel nauwkeuriger, legt Vincent uit. Is de besmettingsgraad onder de 3% dan voert hij geen zomer-varroa-behandeling uit. In augustus wordt de test herhaald. Nog steeds onder de 3%? Geen behandeling. In december krijgen alle bijenvolken standaard de oxaalzuurbehandeling. Het darrenbroed wegsnijden in het voorjaar vindt Vincent maar een lastige kwestie. "Als je ziet hoeveel energie het voor een volk kost om darren aan te maken en als je ziet hoe belangrijk darren zijn, dan sla ik deze stap liever over."

Honing van 't huis

Van vier verschillende locaties oogst Vincent honing. Deze houdt hij keurig gescheiden, zodat hij precies weet welke honing van welke locatie komt. Zo ook de honing die afkomstig is van de golfbaan. Het leuke is dat deze honing ook hier verkocht wordt, voorzien van eigen uniek etiket. Zowel leden als gastspelers vinden dit maar al te leuk en interessant. Er zijn zelfs mensen uit Duivendrecht die op de fiets naar de golfbaan komen, speciaal voor deze heerlijke honing. En na het proeven van de honing kan ik dat heel goed begrijpen. ●

Bronnen

Website waarneming.nl: waarneming.nl/locations/240906

Website Amsterdam Old Course, duurzaam beheer: www.amsterdamold-course.nl/de-baan/geo-duurzaam-golfbaanbeheer